

IV U 72/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 czerwca 2023 roku

Sąd Rejonowy w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Andrzej Kurzych

Protokolant stażysta Karolina Grudzińska

po rozpoznaniu w dniu 1 czerwca 2023 roku w Toruniu

sprawy **M. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o zasiłek chorobowy

na skutek odwołania od decyzji z dnia 26 stycznia 2023 r., nr (...).601. (...).2023 - (...)

oddala odwołanie.

Sędzia Andrzej Kurzych

IV U 72/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 stycznia 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie art. 17 ust. 1 i art. art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2022 r., poz. 1732; dalej jako ustawa zasiłkowa) odmówił ubezpieczonej M. L. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 4 stycznia do 10 lutego 2023 r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w dniu 3 stycznia 2023 r. ubezpieczona uzyskała zaświadczenie o niezdolności do pracy z powodu choroby za okres od 4 stycznia do 10 lutego 2023 r. Oddział ZUS w dniu 24 stycznia 2023 r. o godzinie 11:15 przeprowadził przez upoważnionych pracowników kontrolę prawidłowości wykorzystania przez ubezpieczonego zwolnienia lekarskiego. Kontrolę przeprowadzono pod adresem prowadzenia działalności gospodarczej w B. przy ul. (...). Pracownicy ZUS zastali ubezpieczoną w zakładzie fryzjerskim. Po otrzymaniu informacji od pracowników ZUS, że prowadzą właśnie kontrolę prawidłowości wykorzystywania przez ubezpieczoną zwolnienia lekarskiego, ubezpieczona oświadczyła, że nie wykonuje czynności fryzjerskich, lecz o weszła po drodze odebrać korespondencję oraz po taśmę klejącą. Według pierwszych spostrzeżeń osób kontrolujących w salonie znajdowała się jedna klientka, którą obsługiwał fryzjer. Należy jedna stwierdzić, że obecność ubezpieczonej nie była przypadkowa ani też chwilowa, ponieważ ubezpieczona była bez odzieży wierzchniej. Daje to podstawę do stwierdzenia, że wypełnione zostały negatywne przesłanki określone w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, co uzasadniało pozbawienie ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego za sporny okres.

W odwołaniu ubezpieczona wskazała, że nie zgadza się z decyzją. W trakcie zasiłku chorobowego nie wykonywała pracy zarobkowej. Nie jest fryzjerką i nie potrafi wykonywać usług fryzjerskich. Nigdy nie obsługiwała klientów. Mieszka pod adresem B., ul. (...). Adres ul. (...) to mój poprzedni adres. Adres firmy to ul. (...). Firma i poprzednie miejsce

zamieszkania znajdują się na tym samym piętrze i są połączone korytarzem. Panie z kontroli zastały ją w firmie, szukając adresu H.. Była po lity, ponieważ listonoszka przynosi listy pod stary adres. Nie miała na sobie odzieży wierzchniej, gdyż źle się poczuła. Ma duszności na tle nerwowym. Było jej słabo. Leczy się psychiatrycznie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko zaprezentowane w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona od 14 lutego 2022 r. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie fryzjerstwa i pozostałych zabiegów kosmetycznych. Zgodnie z wpisem do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej miejscem wykonywania działalności gospodarczej jest B., ul. (...). Tam też znajduje się adres do doręczeń. Ubezpieczona również mieszka w B., lecz przy ul. (...).

(dowody:

- dane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej)

W okresie od 7 września do 31 października 2022 r. ubezpieczona korzystała z opieki nad dzieckiem, a od 1 listopada 2022 r. była nieprzerwanie niezdolna do pracy z powodu schorzenia o symbolu F33 (zaburzenia depresyjne nawracające).

(dowody:

- zestawienie – k. 5 akt zasiłkowych)

W dniu 24 stycznia 2023 r. o godzinie około 11:15 dwie pracownice (...) Oddział w T. I. K. i D. B. przeprowadziły kontrolę korzystania przez ubezpieczoną ze zwolnienia lekarskiego. Po wejściu do lokalu (B., ul. (...)), gdzie znajdował się prowadzony przez ubezpieczoną zakład fryzjerski, osoby kontrolujące zastały mężczyznę, ubezpieczoną, klienta i fryzjerkę. Fryzjerka w tym czasie obsługiwała klientkę, zaś mężczyzna niezwłocznie opuścił zakład. Ubezpieczona, podobnie jak mężczyzna, który wyszedł, była bez odzieży wierzchniej. Była ubrana w sweterek i spodnie sportowe. Nie miała w ręku żadnych przedmiotów, w szczególności kopert. Znajdowała się za ladą recepcji.

Pracownice ZUS przedstawiły się i podały cel wizyty, tj. kontrolę prawidłowości korzystania ze zwolnienia lekarskiego. Ubezpieczona wskazała, że teraz mieszka gdzie indziej, że właśnie przechodziła i chciała odwiedzić zakład. Zaznaczyła, że nie ma uprawnień do wykonywania zawodu fryzjerki.

Pracownice ZUS wskazały, że istnieją podstawy do sporządzenia protokołu, gdyż w czasie choroby nie można prowadzić działalności, ani jej nadzorować. Podczas przygotowywania protokołu ubezpieczona powiedziała, że przysłała po korespondencję i taśmę klejącą, co odnotowała też w protokole.

(dowody:

- protokół – k. akt zasiłkowych,
- zeznania świadka D. B. – protokół elektroniczny z 1 czerwca 2023 r., k. 32-32v. akt,
- zeznania świadka I. K. – protokół elektroniczny z 1 czerwca 2023 r., k. 32v.-33 akt)

Decyzją z dnia 26 stycznia 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 4 stycznia do 10 lutego 2023 r.

(dowody:

- decyzja – k. 8 akt zasiłkowych)

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów, których prawdziwość nie była przez strony kwestionowana oraz zeznań świadków D. B. i I. K.. Sąd uznał zeznania wskazanych świadków za wiarygodne. Były one bowiem spójne, korespondowały ze sobą oraz pozostawały w zgodzie ze sporządzonym w dniu 24 stycznia 2023 r. protokołem kontroli korzystania ze zwolnienia lekarskiego.

Sąd nie przeprowadził dowodu z przesłuchania ubezpieczonej, albowiem ubezpieczona nie stawiała się na rozprawę, choć była na nią prawidłowo wezwana. Wobec zamknięcia rozprawy i wydania wyroku nie ma aktualnie możliwości „ustanowienia nowego terminu rozprawy”, jak wnosi ubezpieczona we wniosku z dnia 7 czerwca 2023 r.

Skierowane do ubezpieczonej wezwanie zostało zwrócone po dwukrotnym awizowaniu (k. 28 akt), co upoważniało do uznania przesyłki za doręczoną zgodnie z art. 139 § 1 k.p.c. W myśl tego przepisu w razie niemożności doręczenia w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających, pismo przesłane za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe należy złożyć w placówce pocztowej tego operatora, a doręczane w inny sposób - w urzędzie właściwej gminy, umieszczając zawiadomienie o tym w drzwiach mieszkania adresata lub w oddawczej skrzynce pocztowej ze wskazaniem gdzie i kiedy pismo pozostawiono, oraz z pouczeniem, że należy je odebrać w terminie siedmiu dni od dnia umieszczenia zawiadomienia. W przypadku bezskutecznego upływu tego terminu, czynność zawiadomienia należy powtórzyć.

Zastępcze formy doręczenia oparte są na założeniu, że pismo zostało adresatowi doręczone. Przyjmuje się, że założenie to można podważyć przez wykazanie, iż adresat z przyczyn od niego niezależnych nie mógł odebrać przesyłki i dowiedzieć się o treści pisma. Nie wystarcza jednak samo zaprzeczenie adresata, lecz konieczne jest uprawdopodobnienie niepowzięcia wiadomości o piśmie z przyczyn od niego niezależnych (zob. choćby postanowienia Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2019 r., III CZ 13/19; z 7 września 2017 r., III UK 198/16; z 6 grudnia 2018 r., II UZ 28/18).

Z doręczenia przez awizo pocztowe (art. 139 § 1 k.p.c.) wynika domniemanie prawidłowego doręczenia pisma, jednak nie jest ono niepodważalne, gdyż adresat może obalić to domniemanie wykazując przykładowo, iż adres doręczenia był nieprawidłowy. Również po stronie Sądu mogą rodzić się wątpliwości co do prawidłowego doręczenia, gdy doręczyciel nie poprzestaje na samym awizowaniu a podaje informacje dotyczące adresata, na przykład, że adresat nie przebywa pod wskazanym adresem. Takie sytuacje w tradycyjnym doręczeniu poprzez awizowanie nie są wówczas pomijane przez sądy w ocenie prawidłowości doręczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r., III UZ 2/22, LEX nr 3431682).

Z zamieszczonych na przesyłce adnotacji wynika, że czynności wymienione w art. 139 § 1 k.p.c. zostały dopełnione. Na przesyłce figurują adnotacje o pierwszym i drugim awizowaniu, które są opatrzone datą i podpisami doręczycieli. Zapisy te w pełni odpowiadają wymogom (§ 11), o których mowa w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 maja 2020 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz. U. poz. 819 ze zm.). Nic nie wskazuje na to, aby doszło do jakichkolwiek uchybień w procedurze doręczeniowej, w szczególności w postaci niepozostawienia przez doręczyciela w odpowiednim miejscu informacji o awizowaniu przesyłki. Twierdzenia ubezpieczonej, iż nie otrzymała zawiadomienia o przesyłce są więc całkowicie gołosłowne.

Należy też mieć na względzie, że do ubezpieczonej w toku postępowania była już kierowana na ten sam adres korespondencja (k. 12 akt) Została ona ubezpieczonej bezpośrednio doręczona. Trudno więc zakładać, że w takcie doręczenia przesyłki zawierającej wezwanie na rozprawę doszło do jakichkolwiek uchybień.

Wyjaśnić trzeba, że skierowanie do ubezpieczonej kolejnego wezwania nie wynikało stąd, iż w zakresie poprzedniego doręczenia doszło do nieprawidłowości. Sąd uznał jedynie, że, mimo braku obowiązku prawnego, zasadne jest ponowienie wezwania w celu umożliwienia ubezpieczonej złożenia zeznań. Nie obligowało to jednak do odroczenia

rozprawy w związku z niezakończeniem procedury doręczeniowej drugiego wezwania w dacie posiedzenia sądowego. Poprzednie wezwanie zostało bowiem ubezpieczonej prawidłowo doręczone.

Pozostając w sferze dowodowej wskazać należy, że ubezpieczona w niniejszej sprawie nie wykazała żadnej inicjatywy dowodowej, choć zostało do niej skierowane zobowiązanie do ustosunkowania się do odpowiedzi na odwołanie oraz do podania wszelkich twierdzeń i dowodów (w szczególności zeznań świadków) w terminie 7 dni pod rygorem pominięcia twierdzeń i dowodów zgłoszonych po upływie wyznaczonego terminu (k. 10 akt). Ubezpieczona, jak już podniesiono, odebrała zobowiązanie, lecz nie udzieliła na nie żadnej odpowiedzi.

Organ rentowy w przedmiotowej sprawie dokonał oceny prawa do spornego zasiłku chorobowego na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Przepis ten stanowi, że ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Z dostępnego materiału dowodowego wynikało, że ubezpieczona w czasie kontroli, tj. w dniu 24 stycznia 2023 r. ok. godziny 11:15 przebywała w prowadzonym przez siebie zakładzie fryzjerskim. Znajdowała się za ladą recepcji, bez odzieży wierzchniej. W tym czasie wykonywane były usługi fryzjerskie. Nie było sporu co do tego, że ubezpieczona nie zajmowała klientami, gdyż nie ma uprawnień do wykonywania usług fryzjerskich. W zakładzie znajdował się też bliżej niezidentyfikowany mężczyzna, który niezwłocznie po wejściu pracowników ZUS zakład opuścił.

W ocenie Sądu, przedstawiony stan rzeczy stanowił wystarczającą podstawą do konstruowania domniemania faktycznego, o którym mowa w art. 231 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem sąd może uznać za ustalone fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów.

Orzeczenie sądu może być oparte na domniemaniu faktycznym (art. 231 k.p.c.) tylko wówczas, gdy domniemanie to stanowi wniosek logicznie wynikający z prawidłowo ustalonych faktów stanowiących jego przesłanki (wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 1998 r., II UKN 465/97, OSNP 1999/1/24). Możliwość zastosowania przez sąd domniemania faktycznego, przewidzianego w art. 231 k.p.c., nie może być interpretowana jako złagodzenie - wynikającego z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. - obowiązku dowodzenia przez stronę faktów, z których wywodzi ona skutki prawne. Zastosowanie domniemania faktycznego powinno mieć miejsce w postępowaniu sądowym wówczas, gdy brak jest bezpośrednich środków dowodowych albo istnieją znaczne utrudnienia dowodowe dla wykazania faktu, a jednocześnie jego ustalenie jest możliwe przy zastosowaniu reguł logicznego rozumowania przy uwzględnieniu zasad wiedzy i doświadczenia życiowego (wyrok Sądu Najwyższego z 2 grudnia 2010 r., I CSK 11/10, LEX nr 737365).

W przedmiotowej sprawie proces dowodzenia był z przyczyn obiektywnych utrudniony. Organ rentowy dysponował siłą rzeczy tylko wycinkową obserwacją. Zasady logicznego rozumowania pozwalały jednak na sformułowanie określonych wniosków. Sytuacja, w której ubezpieczona została zastana w prowadzonym przez siebie zakładzie fryzjerskim świadczyła o tym, że w dniu 24 stycznia 2023 r. wykonywała ona pracę zarobkową w postaci sprawowania dozoru nad funkcjonowaniem zakładu.

Po pierwsze, zgodnie z zapisami w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej ubezpieczona samodzielnie prowadziła działalność gospodarczą. Nie ustanowiła również pełnomocnika w tym zakresie. Oczywiście jest, że przedsiębiorca nie może prawidłowo funkcjonować w obrocie gospodarczym bez odpowiedniego umocowania osób lub organu zarządzającego w okresach niezdolności do prowadzenia pozarolniczej działalności. Regułą zatem winno być, że w okresach choroby przedsiębiorca umocowuje lub wyznacza inną upoważnioną osobę do dokonywania istotnych czynności prawnych lub faktycznych w imieniu i na rzecz danego podmiotu gospodarczego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 września 2018 r., III UK 124/17, LEX nr 2549437). Skoro ubezpieczona takiego pełnomocnika nie ustanowiła, to można domniemywać (także na podstawie sytuacji zastanej przez pracowników ZUS w dniu 24 stycznia 2023 r.), że w trakcie zwolnienia lekarskiego podejmowała działania zarządcze w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

Wymaga jeszcze podkreślenia, że fakt nieposiadania przez ubezpieczoną uprawnień do wykonywania usług fryzjerskich świadczy o tym, że jej aktywność gospodarcza poległa na czynnościach zarządczych. Okoliczność niewykonywania przez ubezpieczoną usług fryzjerskich sama przez się nie przekreśla zatem możliwości ustalenia wykonywania przez nią działalności zarobkowej w dniu 24 stycznia 2023 r.

Po drugie, ubezpieczona w chwili wejścia pracowników ZUS znajdowała się za ladą, nie mając na sobie odzieży wierzchniej. Ubezpieczona w odwołaniu podnosiła, że było to spowodowane tym, iż poczuła się słabo w związku ze swoją chorobą. Wyjaśnienie to nie przekonuje, gdyż podobnie bez odzieży wierzchniej był towarzyszący ubezpieczonej mężczyzna, który niezwłocznie, po przedstawieniu przez pracowników ZUS celu wizyty, opuścił lokal.

Po trzecie, ubezpieczona nie potrafiła bezpośrednio po zapytaniu podać racjonalnych powodów obecności w zakładzie. Wskazała tylko, że przyszła w odwiedziny, czy przypadkowo. Dopiero później, gdy był spisywany protokół wyjaśniła, że przyszła do zakładu po korespondencję i taśmę klejącą. Należy podkreślić, że odpowiedź ta pojawiła się w momencie, w którym ubezpieczona miała już pewien czas na zastanowienie się, jak wybrnąć z zaistniałej sytuacji.

Przedstawione okoliczności, a więc fakt nieustanowienia przez ubezpieczoną w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pełnomocnika na czas choroby, fakt obecności w zakładzie fryzjerskim w jego godzinach pracy w postawie i ubiorze wywołującym przekonanie wykonywania przez nią działań zarządczych, towarzyszenie osobie strzyżącej klienta i w końcu udzielanie niezdecydowanych wyjaśnień pracownikom ZUS stanowią wystarczającą podstawę do sformułowania wniosku domniemania, iż ubezpieczona przebywając w zakładzie fryzjerskim w dniu 24 stycznia 2023 r. wykonywała pracę zarobkową.

Prowadzenie na własny rachunek dalszej działalności w okresie orzeczonej niezdolności do pracy stanowi pracę zarobkową, uzasadniającą utratę prawa do zasiłku chorobowego. Nie chodzi o definitywne zaprzestanie wykonywania działalności przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność w rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1009 ze zm.), lecz o faktyczne powstrzymanie się od wykonywania pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy. Jest to wówczas faktyczna przerwa w wykonywaniu tej pracy, a zarazem działalności, skoro wykonywana jest samodzielnie. Ustawodawca nie wprowadza ex lege zawieszenia (wstrzymania) działalności na czas niezdolności do pracy, co nie oznacza zwolnienia od reżimu wynikającego z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej (wyrok Sąd Najwyższego z 16 lutego 2022 r., III USKP 111/21, LEX nr 3402195).

Dla dopełnienia obrazu motywacyjnego wskazać jeszcze trzeba, że okoliczności sprawy nie sugerują nawet, aby obecność ubezpieczonej w dniu 24 stycznia 2023 r. w zakładzie fryzjerskim były wywołana nagłą potrzebą, miał charakter incydentalny, czy świadczyła o realizacji jakiegoś ubocznego celu w stosunku do prowadzonej działalności gospodarczej, które to okoliczności, w świetle utrwalonego orzecznictwa sądowego nie mogą być potraktowane jako wykonywanie pracy zarobkowej i skutkujące utratą prawa od świadczenia z ubezpieczenia chorobowego.

Z tego względu, Sąd uznał, że odwołanie nie było zasadne, dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. podległo ono oddaleniu.

sędzia Andrzej Kurzych